

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾

z dnia 24 sierpnia 2006 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu niektórych prac z zakresu gospodarki leśnej

Na podstawie art. 237¹⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. — Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania prac z zakresu zagospodarowania lasu, pozyskiwania drewna, transportu drewna oraz eksploatacji urządzeń

technicznych używanych przy wykonywaniu tych prac, zwanych dalej „pracami”.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) okrzesywaniu — rozumie się przez to odcinanie części wierzchołkowej drzewa i gałęzi od pnia;
- 2) przerzynce — rozumie się przez to podział ściętego drzewa na krótsze odcinki;
- 3) strefie niebezpiecznej — rozumie się przez to przestrzeń wokół urządzenia lub stanowiska pracy, w której wszyscy przebywający narażeni są na ryzyko urazu, utraty zdrowia lub życia;
- 4) zrywce drewna — rozumie się przez to przemieszczanie drewna z miejsca pozyskania przy pniu do miejsca załadunku dostępnego dla środków transportu.

§ 3. Niedopuszczalne jest wykonywanie prac przez pracowników nieposiadających wymaganych kwalifikacji stosownie do rodzaju wykonywanej pracy.

§ 4. Niedopuszczalne jest wykonywanie prac na terenie leśnym bez powiadomienia właściciela lasu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435, z późn. zm.³⁾).

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej — środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 131, poz. 922).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1146, Nr 196, poz. 1660, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 166, poz. 1608 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252 i Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 68, poz. 610, Nr 86, poz. 732 i Nr 167, poz. 1398 oraz z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 133, poz. 935.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 157, poz. 1315, Nr 167, poz. 1399 i Nr 175, poz. 1460 i 1462.

§ 5. Przed rozpoczęciem pracy pracodawca informuje pracowników o organizacji prac.

§ 6. Obowiązki koordynatora, o którym mowa w art. 208 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. — Kodeks pracy, obejmują w szczególności:

- 1) niedopuszczanie do stosowania sposobów wykonywania prac bezpośrednio zagrażających zdrowiu lub życiu pracujących pracowników;
- 2) niezwłoczne wstrzymanie prac w razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników i podjęcie działań w celu usunięcia tego zagrożenia;
- 3) odsunięcie od pracy pracownika nieprzestrzegającego przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 7. Za prace szczególnie niebezpieczne, poza pracami, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650), uznaje się prace:

- 1) przy zbiorze szyszek, nasion i pędów z drzew stojących;
- 2) przy usuwaniu drzew trudnych, w szczególności:
 - a) złamanych drzew lub ich części (złomów),
 - b) drzew wyrwanych z odsłoniętym systemem korzeniowym (wywrotów),
 - c) drzew z pękniętym pniem,
 - d) drzew ze stwierdzoną zgnilizną wewnętrzną,
 - e) drzew zlokalizowanych w sąsiedztwie budynków, budowli, linii teleenergetycznych i szlaków komunikacyjnych,
 - f) drzew wyjątkowo grubych,
 - g) drzew silnie pochylonych przeciwnie do założonego kierunku ich obalenia,
 - h) drzew zawieszonych trudnych do ściągnięcia.

§ 8. Prace organizuje się tak, aby w jak największym stopniu wyeliminować ręczne przenoszenie ładunków.

§ 9. Nie dopuszcza się do pracy pracowników o widocznych oznakach niedyspozycji fizycznej lub psychicznej oraz zgłaszających takie niedyspozycje.

§ 10. 1. Strefy niebezpieczne powinny być znane wszystkim pracownikom.

2. Niedopuszczalne jest rozpoczynanie i prowadzenie prac bez upewnienia się, że w strefie niebezpiecznej nie znajdują się osoby postronne lub zwierzęta.

§ 11. Jeżeli na danym obszarze prowadzone są prace mogące stanowić zagrożenie dla osób postron-

nych, obszar ten oznacza się znakiem zakazu wstępu ze wskazaniem przyczyny zakazu.

§ 12. Niedopuszczalne jest prowadzenie prac podczas obfitych opadów atmosferycznych, przy silnym wietrze, podczas burz, przy temperaturze powietrza poniżej minus 20° C, a w przypadku prac na drzewach stojących minus 5° C oraz w warunkach ograniczonej widoczności, z wyłączeniem prac, o których mowa w § 26 ust. 2.

§ 13. Wszystkie eksploatowane maszyny, urządzenia i narzędzia powinny być sprawne, używane zgodnie z przeznaczeniem i warunkami określonymi przez producenta w instrukcji obsługi.

§ 14. Prace należy zaplanować tak, aby zapewnić zgodny z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy przebieg realizowanych czynności roboczych.

§ 15. Niedopuszczalny jest transport osób na zaczepionych lub zawieszonych maszynach, elementach zaczepowych, błotnikach oraz innych elementach maszyn i urządzeń, które nie są przeznaczone do przewożenia osób.

Rozdział 2

Zagospodarowanie lasu

§ 16. Do prac na drzewach stojących dopuszcza się wyłącznie pracowników, którzy ukończyli z wynikiem pozytywnym szkolenie.

§ 17. 1. Szkolenie, o którym mowa w § 16, obejmuje część teoretyczną i praktyczną.

2. Część teoretyczna szkolenia, o której mowa w ust. 1, obejmuje zagadnienia z zakresu:

- 1) sposobów bezpiecznej pracy na drzewach stojących;
- 2) budowy, zastosowania i obsługi osprzętu pomocniczego;
- 3) zasad ratownictwa wysokościowego.

3. Część praktyczna szkolenia, o której mowa w ust. 1, jest prowadzona w warunkach terenowych i obejmuje techniki wchodzenia, pracy i schodzenia z drzew stojących.

§ 18. W przypadku prac z zastosowaniem ręcznych narzędzi tnących, w szczególności siekiery, kosy, tasiaka, strefa niebezpieczna obejmuje przestrzeń w promieniu 5 m od pracownika pracującego jednym z tych narzędzi.

§ 19. W przypadku prac z zastosowaniem ręcznych narzędzi tnących z elementem tnącym na wysięgniku do wycinania bądź wykaszania drzewek, krzewów, chwastów i traw, strefa niebezpieczna obejmuje przestrzeń w promieniu 10 m od urządzenia.

§ 20. 1. Usuwanie żywych lub martwych gałęzi oraz sęków ze stojącego drzewa narzędziami ręcznymi z ziemi może być wykonywane do wysokości 2 m.

2. Jeżeli gałęzie lub sęki, o których mowa w ust. 1, znajdują się powyżej 2 m, należy stosować podnośniki, drabiny lub pomosty.

Rozdział 3

Pozyskiwanie drewna

§ 21. Do pracy z użyciem pilarki dopuścić można wyłącznie pracowników, którzy ukończyli z wynikiem pozytywnym szkolenie.

§ 22. 1. Szkolenie, o którym mowa w § 21, obejmuje część teoretyczną i praktyczną.

2. Część teoretyczna szkolenia, o której mowa w ust. 1, obejmuje zagadnienia z zakresu:

- 1) użytkowania i obsługi pilarki;
- 2) technik ścinki i obalania drzew;
- 3) technik okrzyszowania i przerzynki drewna;
- 4) bezpieczeństwa i higieny pracy przy eksploatacji pilarki.

3. Część praktyczna szkolenia, o której mowa w ust. 1, jest prowadzona w warunkach terenowych i obejmuje eksploatację pilarki, techniki ścinki, obalania drzew, okrzyszowania i przerzynki drewna.

§ 23. Szkolenia, o których mowa w § 16 i 21, prowadzi się na zasadach i warunkach określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 12 października 1993 r. w sprawie zasad i warunków podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia ogólnego dorosłych (Dz. U. Nr 103, poz. 472 oraz z 2006 r. Nr 31, poz. 216) oraz określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 3 lutego 2006 r. w sprawie uzyskiwania i uzupełniania przez osoby dorosłe wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych (Dz. U. Nr 31, poz. 216).

§ 24. Na obszarze, na którym wykonywane są prace związane ze ścinką, zrywką i załadunkiem drewna, powinni przebywać co najmniej dwaj pracownicy pozostający ze sobą przez cały czas w kontakcie wzrokowym lub głosowym.

§ 25. 1. Strefa niebezpieczna przy ścinie drzew obejmuje przestrzeń wokół miejsca dokonywanej ścinki w promieniu dwóch wysokości ścinanego drzewa.

2. W strefie niebezpiecznej, o której mowa w ust. 1, może znajdować się tylko operator pilarki oraz pomocnik, a w uzasadnionych przypadkach także koordynator, prowadzący szkolenie, wykonujący nadzór lub przeprowadzający kontrolę.

3. W strefie niebezpiecznej, o której mowa w ust. 1, w tym samym czasie nie mogą być wykonywane inne prace.

§ 26. 1. Prace z użyciem maszyn wielooperacyjnych wykonujących więcej niż jedną operację technologiczną lub co najmniej po jednej operacji technologicznej i transportowej, w szczególności maszyn ścinkowo-układających, ścinkowo-zrywkowych, okrzyszująco-przerzynających (procesorów), ścinkowo-okrzyszująco-przerzynających (harwesterów), samojezdnych rębarek z pojemnikami na zrębki, mogą być wykonywane przez jedną osobę na danej powierzchni, pod warunkiem wyposażenia stanowiska pracy w skuteczny środek łączności.

2. Prace z użyciem maszyn, o których mowa w ust. 1, można prowadzić w warunkach zapadającego zmroku i warunkach nocnych przy oświetleniu sztucznym zapewniającym dobrą widoczność.

§ 27. 1. Rozpoczęta ścinka powinna być zakończona obaleniem drzewa, a w przypadku jego zawieszenia — ściągnięciem przed przystąpieniem do jakichkolwiek prac w strefie niebezpiecznej.

2. Jeżeli ściągnięcie drzewa zawieszonego okazało się niemożliwe przy użyciu dozwolonych sposobów i środków, którymi dysponuje operator pilarki, powinien on przerwać pracę i zawiadomić o tym osobę kierującą lub koordynatora, który powinien zapewnić możliwość bezpiecznego ściągnięcia zawieszonego drzewa.

Rozdział 4

Transport drewna

§ 28. Strefa niebezpieczna dla pojazdów przeznaczonych do zrywki i wywozu drewna, wyposażonych w urządzenia linowe, obejmuje:

- 1) w przypadku załadunku drewna — przestrzeń wyznaczoną przez obrys pojazdu powiększony o 10 m, obrys stosu drewna długiego, zwanego dalej „mygłą”, powiększony o 1 m oraz przestrzeń pomiędzy mygłą a pojazdem, jednak nie mniej niż 10 m od napiętych lin;
- 2) w przypadku rozładunku drewna — przestrzeń wyznaczoną przez obrys pojazdu z drewnem powiększony o 10 m od strony wyładowniczej i o 5 m od strony przeciwnej pojazdu, jednak nie mniej niż 10 m od napiętych lin.

§ 29. Strefa niebezpieczna przy załadunku i rozładunku pojazdów przeznaczonych do zrywki i wywozu drewna wyposażonych w żurawie obejmuje przestrzeń objętą obrysem pojazdu i mygły wraz z przestrzenią między pojazdem i mygłą oraz przestrzenią sięgającą dookoła poza maksymalny zasięg żurawia i długość przemieszczanego drewna.

§ 30. W strefę niebezpieczną, o której mowa w § 28 i 29, można wejść w uzasadnionych przypadkach wy-

łącznie za zgodą operatora pojazdu przeznaczonego do zrywki i wywozu drewna.

§ 31. Zrywka i wywóz drewna mogą być wykonywane jednoosobowo lub wieloosobowo odpowiednio do wymaganej liczby osób do obsługi pojazdu przeznaczonego do zrywki i wywozu drewna.

§ 32. Niedopuszczalne jest składowanie drewna:

- 1) bezpośrednio przy drogach publicznych;
- 2) w miejscach uniemożliwiających bezpieczny załadunek drewna, w szczególności pod liniami energetycznymi.

§ 33. Podczas zrywki i wywozu drewna niedopuszczalne jest:

- 1) dotykание lin, łańcuchów i drewna będących w ruchu;
- 2) przebywanie na transportowanym ładunku;
- 3) przechodzenie przez liny i drewno w czasie ich ruchu;
- 4) przebywanie w zasięgu zrywanego drewna;
- 5) odpinanie ładunku przed zatrzymaniem się pojazdu i zupełnym zwolnieniem lin;
- 6) przebywanie w zasięgu lin lub żurawia;
- 7) łączenie lin za pomocą węzłów;
- 8) przerzynka drewna znajdującego się na pojeździe lub nieodczepionego od środka zrywkowego.

Rozdział 5

Przepisy końcowe

§ 34. 1. Pracowników, którzy przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia uzyskali uprawnienie do wykonywania prac na drzewach stojących, nie dotyczy obowiązek odbycia szkolenia, o którym mowa w § 16.

2. Pracowników, którzy przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia uzyskali uprawnienie do pracy z użyciem pilarki, nie dotyczy obowiązek odbycia szkolenia, o którym mowa w § 21.

§ 35. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.⁴⁾

Minister Środowiska: *J. Szyszko*

⁴⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 29 listopada 1995 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac z zakresu gospodarki leśnej (Dz. U. Nr 147, poz. 716), które utraciło moc na podstawie art. 26 ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy — Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 24, poz. 110, z 1997 r. Nr 104, poz. 661 oraz z 1998 r. Nr 66, poz. 431).